

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
СХІДНОУКРАЇНСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ІМЕНІ ВОЛОДИМИРА ДАЛЯ

ПРОГРАМА

фахового вступного випробування

для прийому на навчання для здобуття освітнього ступеня бакалавра

(зі скороченим терміном навчання – 2 р 10 м)

спеціальності С7 «Журналістика»

за освітньою програмою «Журналістика»

на основі здобутого раніше освітнього ступеня: фаховий молодший бакалавр,

бакалавр, магістр або освітньо-кваліфікаційного рівня: молодший спеціаліст

спеціаліст

Програма складена на підставі робочого навчального плану спеціальності С7 «Журналістика» за освітньою програмою «Журналістика».

РОЗРОБНИКИ ПРОГРАМИ:

д.філософ.наук, професор
Барна Н.В.

к.н. із соц. комун.
Зайцева С.С.

(підпис)

ПОГОДЖЕНО:

Мазнєв Є.О.

(підпис)

I ЗАГАЛЬНІ ПОЛОЖЕННЯ

Прийом здобувачів вищої освіти на навчання для здобуття освітнього ступеня бакалавра на основі здобутого раніше освітнього ступеня або освітньо-кваліфікаційного рівня (молодший спеціаліст, бакалавр, магістр, спеціаліст) здійснюється за результатами складання вступних випробувань.

Мета вступного випробування: оцінити рівень підготовленості вступників для навчання за програмою підготовки бакалавра за спеціальністю С7 «Журналістика» за освітньою програмою «Журналістика» з метою конкурсного відбору на навчання у СНУ ім. В. Даля в 2025 році.

Завдання вступного випробування полягає у тому, щоб оцінити рівень володіння компетентностями вступників, які повинні:

- вміти правильно висловлювати свої думки та писати тексти;
- вміти всебічно підготувати твір будь-якого виду літератури до друку, виходячи з його специфіки та кваліфікаційного рівня молодшого спеціаліста;
- вміти використовувати надбання сучасної лінгвістичної науки для аналізу та опрацювання тексту;
- знати основні відомості про основи журналістики;
- знати типологію та основні жанри різних видів журналістики та їх особливості;
- знати основні етичні стандарти у галузі журналістської діяльності.
- вміти виконувати пошук, оброблення та аналіз інформації з різних джерел;
- знати нормативно-правові засади та законодавче регулювання журналістської діяльності в країні.

Зміст програми відповідає компонентам освітньої програми «Журналістика» та їх логічній послідовності.

Порядок проведення вступних випробувань регламентується Правилами прийому до Східноукраїнського національного університету в 2025 році.

II ЗМІСТ ПРОГРАМИ

НАВЧАЛЬНИЙ МАТЕРІАЛ, ЯКИЙ ВІНОСИТЬСЯ НА ФАХОВЕ ВСТУПНЕ ВИПРОБУВАННЯ ТА ЛІТЕРАТУРА ДЛЯ ПІДГОТОВКИ

Необхідний обсяг сформованих фахових компетентностей вступника, що поступає на навчання на основі здобутого раніше освітнього ступеня або освітньо-кваліфікаційного рівня, забезпечують наступні дисципліни, передбачені навчальним планом освітнього ступеня бакалавра зі спеціальності С7 «Журналістика» за освітньою програмою «Журналістика».

Блок 1. Основи журналістики

- ✧ Журналістика як масово-інформаційна діяльність. Сутність і призначення журналістики. Ключові терміни теорії журналістики. Предмет, мета й завдання вивчення дисципліни. Поняття журналістики: версії визначень.
- ✧ Поняття інформації та інформаційного суспільства. Специфіка масової інформації. Розуміння поняття інформації, її цілі, форми та властивості.
- ✧ Види інформації та інформаційної діяльності. Поняття інформаційної продукції та інформаційної послуги. Типи інформації в журналістиці.
- ✧ Масова інформація як центральна (базисна) категорія системи знань про журналістику. Природа та ознаки масової інформації. Критерії визначення масової інформації, рівні та форми її існування. Види масової інформації. Засоби масової інформації. Суспільні ролі та функції масової інформації.
- ✧ Методи збору соціально значущої інформації. Робота з джерелами інформації. Стандарти журналістської діяльності.
- ✧ Вимоги до журналіста при роботі з фактами та джерелами інформації. Основні методи збору соціально значущої інформації. Види інформаційних джерел.
- ✧ Поняття актуальності та оперативності інформації.
- ✧ Точність фактів як один із найголовніших стандартів журналістської діяльності. Збалансованість подання різних позицій (точок зору) у ЗМІ. Достовірність, неупередженість, повнота та нейтральність інформації. Відокремлення фактів від коментарів, способи та значення такого відокремлення в пресі.
- ✧ Вимоги до журналістських текстів, їхньої побудови та мови. Поняття читабельності.
- ✧ Робота журналіста із чутками. Система інформування журналістів. Заходи за участю представників ЗМІ з метою їхнього інформування.
- ✧ Функції та принципи журналістики. Функції журналістики. Визначення поняття «функції журналістики». Формула функціональної ефективності мас-медіа.
- ✧ Основні та спеціальні функції журналістики. Соціально-психологічні функції журналістики.

- ✧ Принципи журналістики. Поняття «принцип»: сутність і тлумачення. Специфіка принципів. Основні принципи інформаційних відносин в Україні. Система принципів журналістики, їхня характеристика. Принципи журналістики як кодекс масового розуміння.
- ✧ Проблема принциповості журналіста. Форми принциповості. Наслідки порушень принципів журналістики.
- ✧ Журналістика в системі соціальних інститутів і соціального управління. Журналістика як соціальний інститут. Поняття «соціальний інститут». Функції соціальних інститутів.
- ✧ Місце журналістики в соціально-політичній структурі суспільства. Журналістика як суб'єкт соціального процесу й управління. Соціокультурні моделі журналістики. Соціальні типи ЗМІ.
- ✧ Соціальна позиція журналіста. Поняття «позиція», «соціальна позиція» та їхні складові. Сутність, принципи та складники соціальної позиції журналіста.
- ✧ Формування соціальної позиції журналіста: основні чинники.
- ✧ Соціальні норми діяльності ЗМІ.
- ✧ Корегування соціальної позиції. Способи і прийоми вияву позиції журналіста.
- ✧ Журналістика як система ЗМІ. Світовий і національний інформаційний простір. Структура сучасної системи ЗМІ. Типологія мас-медіа. Журналістика як соціальна система. Класифікація ЗМІ.
- ✧ Основні типологічні характеристики мас-медіа.
- ✧ Характерні властивості преси (друкованих ЗМІ). Специфіка радіо й ТБ.
- ✧ Поняття інформаційного простору. Проблеми захисту національного інформаційного простору.
- ✧ Інфраструктура сучасної журналістики.
- ✧ Тенденції та перспективи розвитку медіаринку в умовах глобалізації.
- ✧ Причини структурних і змістовних змін у системі ЗМІ. Процеси глобалізації, конвергенції, диджиталізації та диверсифікації як чинники модифікації сучасної системи ЗМІ.
- ✧ Нові медіа та їх ознаки. Поняття інтерактивності, мультимедійності та гіпертекстуальності. Феномен і властивості Інтернет-ЗМІ та їхньої аудиторії. Класифікація Інтернет-медіа.
- ✧ Блогінг як форма журналістської творчості.
- ✧ Складові успішної роботи веб-журналіста. Використання Інтернет-технологій у ЗМІ. Корисні онлайн-сервіси та інструменти для роботи журналістів і редакцій ЗМІ.
- ✧ Проблеми ефективності та дієвості журналістики. Факти як вихідний матеріал у журналістській діяльності. Ефективність і дієвість ЗМІ.
- ✧ Генезис проблеми ефективності та дієвості журналістики. Місце даної проблеми в теорії журналістики.
- ✧ Сучасне розуміння ефективності та дієвості ЗМІ. Поняття ефекту в масовій комунікації.
- ✧ Види, показники та критерії (мірила) ефективності мас-медіа. Чинники підвищення ефективності й дієвості ЗМІ.

- ✧ Факт і його природа. Значення фактів у журналістській діяльності. Поняття факту в журналістиці. Роль факту в журналістському творі. Принципи відбору й викладу фактів. Види фактів. Використання та значення фотофактів у пресі. Перевірка фактів як обов'язкова вимога до журналістів. Методика перевірки фактичних даних.
- ✧ Основні способи навмисного спотворення інформації та маніпулювання громадською думкою за допомогою новин. Класифікація й причини ненавмисних фактологічних помилок.
- ✧ Свобода ЗМІ. Преса як «четверта влада». Свобода ЗМІ як одна з центральних проблем журналістики і суспільства.
- ✧ Свобода слова й преси як унікальне соціальне явище та суспільно-політична проблема. Причини суспільних дискусій довкола свободи ЗМІ. Свобода ЗМІ і цензура.
- ✧ Принцип свободи преси і цензура. Види цензури.
- ✧ Свобода слова в світлі Конституції України, міжнародного права та вітчизняного законодавства про інформацію. Свобода і необхідність у журналістиці. Свобода, необхідність і відповідальність у журналістиці.
- ✧ Свобода і відповідальність ЗМІ. Види відповідальності журналіста.
- ✧ Медіадемократія та медіакратія: зміст понять. «Четверта влада» і влада «джинси». Причини та наслідки поширення в ЗМІ прихованої реклами.

Список рекомендованих джерел:

1. Вайшенберг З. Новинна журналістика: навчальний посібник. К.: Академія української преси, 2011. – 262 с.
2. Вольфф Ф. Журналістика газет і журналів. К.: Центр вільної преси, 2017. – 377 с. 5.
3. Гарачковська, О. Жанрові особливості інтерв'ю в сучасному інформаційному. Український просторі. інформаційний простір. 2021. 1 (7). С. 86–93.
4. Гамова І.В. Інформаційні війни: підручник / І.В. Гамова. – Київ: Держ. торг. – екон. ун-т, 2022. – 184 с.
5. Крепак А.С. Медіапланування: навч. посіб. / А.С. Крепак. – К. : Київ. нац. торг.-екон. ун-т, 2018. – 128 с.
6. Крейг Р. Інтернет-журналістика: робота журналіста і редактора у нових ЗМІ. – К.: Вид. дім «Києво-Могилянська академія», 2007. – 324 с.
7. Крістіанс К. Медіаетика: практичні випадки та моральні міркування. – Львів: Видавництво Українського католицького університету, 2014. – 592 с.
8. Мак-Квейл Д. Теорія масової комунікації: Посібник [пер. з англ.] / Деніс Мак-Квейл. Львів :Вид-во «Літопис», 2011. – 537 с.
9. Михайлин І. Основи журналістики: підручник / І. Михайлин. – Київ : Центр навчальної літератури, 2019. – 496 с.
10. Пітерс Дж. Слова на вітрі. Історія ідеї комунікації. / Дж. Пітерс. – К., 2004. – 302 с.
11. Назаренко Г.І. Інформаційні жанри журналістики: Навчальний посібник. – Київ: Національний авіаційний університет, 2009. – 124 с.

12. Потятиник Б.В. Інтернет-журналістика: навчальний посібник. – Львів: ПАІС, 2010. – 246 с.

Блок 2. Журналістський фах

2.1 ПРЕСОВА ЖУРНАЛІСТИКА

- ✧ Нормативна база функціонування журналістики та, зокрема, пресових видань.
- ✧ Різновиди друкованих ЗМК
- ✧ Правила наближення інтересів.
- ✧ Регіональні ЗМК. Концепція видань регіонального зразка.
- ✧ Різновиди регіональних видань. Правила наближення в регіональних виданнях.
- ✧ Гіперлокальні ЗМІ.
- ✧ Діяльність всеукраїнських ЗМК. Аудиторія.
- ✧ Специфіка матеріалів. Спеціалізовані видання. Економіка. Бізнес.
- ✧ Видання центральних органів влади.
- ✧ Партийні видання.
- ✧ Видання за інтересами для фахівців: концепція, цільова аудиторія.

2.2 ТЕЛЕВІЗІЙНА ЖУРНАЛІСТИКА

- ✧ Роль сучасного телебачення в Україні та світі.
- ✧ Розвиток кабельного та сателітного телебачення.
- ✧ Види та функції сучасного телебачення.
- ✧ Поняття інформаційного телебачення.
- ✧ Інформаційне повідомлення (відеосюжет).
- ✧ Звіт. Виступ (монолог у кадрі).
- ✧ Інтерв'ю. Репортаж.
- ✧ Аналітичні жанри: коментар, огляд, бесіда, дискусія, ток-шоу, пресконференція, кореспонденція (передача).
- ✧ Художньо-публіцистичні жанри: нарис, замальовка, есе, сатиричні жанри (фейлетон і памфлет).
- ✧ Коментар. Огляд.
- ✧ Бесіда. Дискусія. Ток-шоу.

2.3 РАДІОВИРОБНИЦТВО

- ✧ Виникнення радіо і становлення радіомовлення як важливого компонента системи засобів масової інформації.
- ✧ Найважливіші віхи розвитку українського радіо.
- ✧ Українське радіо у роки Другої світової війни.
- ✧ Найхарактерніші особливості функціонування радіомовлення.
- ✧ Вплив телебачення на подальший розвиток радіомовлення.
- ✧ Що спричинило створення "форматних" радіостанцій?
- ✧ Охарактеризуйте формулу "новини плюс музика".
- ✧ Які зміни відбулися в радіоефірі України після виникнення приватних радіостанцій?
- ✧ Які чинники породила комерціалізація радіоефіру?
- ✧ Що таке "національний інформаційний простір України"?

Список рекомендованих джерел:

1. Аньєс Ів. Формування журналістського портфоліо Підручник із журналістики. – К.: Видавничий дім «Києво-Могилянська академія», 2013. – 544 с.
2. Вілер А. Ідентичність бренду. Базові рекомендації щодо створення фірмового стилю: пер. з англ. О. Лобастова. Київ, 2020. 336 с.
3. Вольфф Ф. Журналістика газет і журналів. К.: Центр вільної преси, 2017. – 377 с.
4. Галич В.М. Поетика публіцистичного тексту (на матеріалі творчості Олеса Гончара): Навчальний посібник. – К.: Шлях, 2006. – 200 с.
5. Горбачук В.Т. Основи журналістики: Навч. посібник / В.Т. Горбачук, І.О. Зоц, В.І. Романько. Слов'янськ: СДПІ, 2002. – 108 с.
6. Гриценко О.М., Шкляр В.І. Основи теорії міжнародної журналістики. – К.: Видавничо-поліграфічний центр “Київський університет”, 2002. – 304 с.
7. Гоян О.Я. Цифрове радіомовлення: українські перспективи [Електронний ресурс] / О.Я. Гоян. URL : <http://www.journ.univ.kiev.ua> (15.04.10). – Назва з екрана.
8. Дмитровський З.Є. Телевізійна журналістика : Матеріали для вивчення основ тележурналістики / З.Є. Дмитровський. Львів : ПАІС, 2006.
9. Інтернет-журналістика. Жанри в інтернеті : навчальний посібник для студентів III курсу спеціальності: 061 – «Журналістика» : навч. посіб. / [уклад. І. Ю. Тонкіх]. Запоріжжя : ЗНТУ, 2017. – 130 с.
10. Інформаційні війни у соціальних он-лайн мережах: [монографія] / О.В. Курбан. – К. : Київ. Ун-т ім. Б. Грінченка, 2017. – 392 с.
11. Карпенко В.О. Жанри журналістики як форми масової комунікації: Текст лекції. К: Інститут журналістики, 2002. – 30 с.
12. Карпенко В.О. Журналістика: основи професійної комунікації. К.: Нора-прінт, 2002. – 348 с.
13. Єлісєєв Ю.П., Нагорняк М.В. Радіовиробництво : Навч. посіб. /Ю.П. Єлісєєв, М.В. Нагорняк / За заг. ред.. проф.. В.В. Різуна. – К.: ТОВ «ДРУКАРНЯ «БІЗНЕСПОЛІГРАФ»», 2017. – 304 с.
14. Кирилова О.В., Хотюн Л.В. Навчальний посібник з дисципліни «Сучасне медіавиробництво» для здобувачів вищої освіти другого (магістерського) рівня вищої освіти спеціальності С7 журналістика. — Дніпро : ДНУ, 2025. 180 с.
15. Костишева В.А., Бондаренко Я.В. Основи режисури та монтажу: навч. посібник для студ. – К. : КНУТД, 2013. – 90 с.
16. Маєр К. Журналістика: підручник / Маєр К.; пер. з нім. В. Климченка, В. Олійника / за загал. ред. В. Іванова. К. : Академія української преси, Центр вільної преси, 2022. 300 с.
17. Пацунов В.П. Експериментальна режисура : курс лекцій для студентів спеціалізації «Сценічне мистецтво» : навч. посіб./ В.П. Пацунов. – Київ : КНУКіМ, 2017. – 100 с.
18. Святовець В.Ф. Талант починається з деталі: Текст лекції. К.: Інститут журналістики, 2003. – 64 с.

19. Сташен Б. Мобільна журналістика: практичний посібник / Сташен Б. ; пер. з нім. В. Климченка / за загал. ред. В. Іванова. К. : Центр вільної преси, 2021. – 260 с.
20. Стор В. Наука сторітелінгу. Чому історії впливають на нас і як ними впливати на інших. – К.: Наш формат, 2024. – 224 с.

Блок 3. Журналістська етика

- ✧ Історія становлення журналістської етики в Україні. Мета, завдання професійної етики українського журналіста.
- ✧ Категорії журналістської етики (професійний обов'язок, професійна відповідальність, професійна совість, професійна честь, професійний авторитет).
- ✧ Законодавче регулювання журналістської етики. Міжнародні документи, національні документи з журналістської етики. Комісія з журналістської етики.
- ✧ Захист журналістських джерел. Право на одержання інформації.
- ✧ Свобода слова в журналістській діяльності : межі дозволеного.
- ✧ Поняття «авторського права». Об'єкти авторського права. Немайнові й майнові авторські права.
- ✧ Приватне життя в журналістському творі. Поняття моральної шкоди.
- ✧ Моральні норми журналістики про дітей, права літніх людей. Етичні принципи відображення дитячих образів та образів літніх людей у журналістських матеріалах.
- ✧ Гендерна рівність у медіа. Дискримінація. Ксенофобія. Сексизм. Поняття «гендерного стереотипу», «гендерної чутливості».
- ✧ Лікарська таємниця. Право на конфіденційність. Особливі групи пацієнтів.

Список рекомендованих джерел:

1. Атаманчук П. Основи охорони праці. : навч. посіб. / П. Атаманчук. – К. : Центр навч. л-ри, 2019. – 224 с.
2. Вебстер М. Висвітлення конфлікту в Україні: практичний посібник для журналістів. Фонд Томсона, 2019. – 20 с.
3. Гендерна чутливість українських медіа. Порадник / Богдана Стельмах, Оксана Ярош. – Луцьк: Волинська мистецька агенція «Терен», 2018. – 67 с.
4. Бурмагін О., Опришко Л. Правові засади професійної діяльності журналіста : посібник для журналістів. К., 2021. – 91 с.
5. Дзьомба Н. Права дитини та обов'язки журналіста: юридичне підґрунтя моральних норм журналістики про дітей. Вісник Національного університету «Львівська політехніка». Сер. Журналістські науки : зб. наук. пр. 2019. Випуск 3. Номер 910. С. 110-121. DOI : <https://doi.org/10.23939/sjs2019.01.110>

6. Етика та естетика: навчально-методичний посібник (у схемах і таблицях) / за наук. ред. проф. В. С. Бліхара. Львів: ПП «Арал», 2018. 204 с.
7. Запорожець О.І. Безпека життєдіяльності/ О.І. Запорожець. 2-е видання: підручник затверджений МОН України. К. : Центр учбової літератури, 2016. 448 с.
8. Кодекс етики українського журналіста. Національна спілка журналістів України. URL : <https://web.archive.org/web/20170420235423/http://www.nsju.org/page/196>.
9. Конституція України : Закон України від 28.06.1996 № 254к/96-ВР : станом на 01.01.2020 / ВР України. URL : <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/254%D0%BA/96-%D0%B2%D1%80#Text>.
10. Кримінальний кодекс України : Закон України від 05.04.2001 № 2341-III : станом на 01.01.2024 / ВР України. URL : <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2341-14#Text>
11. Кузьменко Є. Як наблизити свою редакцію та контент до гендерної чутливості : порадник. К.: ОБСЄ. 2021. – 27 с.
12. Про авторське право і суміжні права : Закон України від 01.12.2022 № 2811-IX : станом на 15.04.2023 / ВР України. URL : <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2811-20#Text>
13. Про доступ до публічної інформації : Закон України від 13.01.2011 № 2939-VI : станом на 08.10.2023 / ВР України. URL : <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2939-17#Text>
14. Про інформацію : Закон України від 02.10.1992 № 2657-XII : станом на 27.07.2023 / ВР України. URL : <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2657-12#Text>
15. Про медіа : Закон України від 13.12.2022 № 2849-IX : станом на 01.01.2024 / ВР України. URL : <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2849-20#Text>
16. Про рекламу : Закон України від 03.07.1996 № 270/96-ВР : станом на 01.01.2024 / ВР України. URL : <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/270/96-%D0%B2%D1%80#Text>
17. Саморегуляція в українських медіа: як це працює? Із досвіду роботи Комісії з журналістської етики: аналітично-довідковий збірник / за заг. ред. Л. Кузьменко, Л. Куш, О. Погорелова. Київ : Комісія з журналістської етики, 2021. – 93 с.
18. Теребус О. Журналістська етика: теорія та практика. Вісник Львівського університету. Серія Журналістика. 2017. Вип. 42. С. 185-190. DOI: <http://dx.doi.org/10.30970/vjo.2017.42.7674>
19. Цивільний кодекс України : Закон України від 16.01.2003 № 435-IV : станом на 01.01.2024 / ВР України. URL : <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/435-15#Text>

III ЗАГАЛЬНА ХАРАКТЕРИСТИКА ТА КРИТЕРІЇ ОЦІНЮВАННЯ

1. Шкала оцінювання – 100-бальна (від 100 до 200 балів):
 - менше 100 – не склав,
 - від 100 до 200 – склав.
2. Час проведення тестів:
 - 60 хвилин.
3. Кількість питань в тестовому завданні:
 - загальна кількість питань для прискореників – 14 (3 рівня складності):
 - питань малої складності – 10 (кожне питання – 1 тестовий бал);
 - питань середньої складності – 3 (кожне питання – 3 тестових бали);
 - питань підвищеної складності – 1 (кожне питання – 6 тестових балів).
4. Система оцінювання:

Підсумкова оцінка за тест складається з суми тестових балів від 0 до 25.

Перехід від тестової до рейтингової оцінки з фахового випробування виконується по таблиці відповідності.

Кількість правильних відповідей	Оцінка
0-4	Не склав
5	100
6	105
7	110
8	115
9	120
10	125
11	130
12	135
13	140
14	145
15	150
16	155
17	160
18	165
19	170
20	175
21	180
22	185
23	190
24	195
25	200

VI. ПОЛІТИКА ДОБРОЧЕСНОСТІ

Кожен абітурієнт під час складання фахового вступного випробування повинен дотримуватися моральних норм, правил етичної поведінки та принципів академічної доброчесності, а саме:

- самостійно виконувати завдання;
- не принижувати будь-яким чином гідність інших абітурієнтів, учасників освітнього процесу, запобігати таким діям з боку інших осіб;
- дотримуватися правил ділового етикету в поведінці та норм культури спілкування у комунікації з абітурієнтами, здобувачами вищої освіти, викладачами та співробітниками СНУ імені В.Даля;
- не використовувати телефон або гаджети під час проведення фахового вступного випробування;
- не використовувати службові або родинні зв'язки для отримання нечесної переваги.
- не вдаватися до кроків, що можуть нечесно покращити Ваші результати чи погіршити/покращити результати інших вступників.
- Не публікувати відповіді на питання, що використовуються у рамках фахового вступного випробування для оцінювання знань вступників.

Голова фахової атестаційної комісії

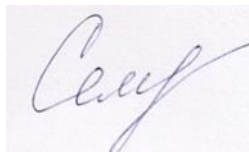

д. філософ. н. Кузьміна С.Л.

Члени фахової атестаційної
комісії

к.н. із соц. комун. Зайцева С.С.

д.філол.н. Семенець О.О.

Відповідальний секретар ПК

Мазнев Є.О.